

קורט לוינשטיין

תמיד קשה להיפרד, במיוחד כאשר מדובר בפרידה מחבר קרוב מאז ימי הנעורים. כבר עברו כמעט חמישה עשורים מאז קורט לוינשטיין הפך לידידי וחברי-לדרך, בכל הנוגע לציונות והשקפות פוליטיות כלליות. הדיונים והוויכוחים עמו שהתרחשו בכל יום ועל כל נושא, בירור דעותיו ונקודת מבטו – הפכו לצורך חיוני עבורי, ואני עדיין לא יכול להעלות על הדעת חיים בלעדיהם. כל שהכירוהו, ויותר מאלה קהל קוראיו הגדול, יודעים מה גדול האובדן שסבלו שורותינו.

אדם זה, אשר חשבנו שכבר נמצא בדרך להחלמה, נפטר בפתאומיות ב-12 בנובמבר, זמן קצר לאחר יום הולדתו ה-71. קורט לוינשטיין היה במקורו מברסלאו, שם כבר כסטודנט צעיר שיחק תפקיד משמעותי ולעתים מכריע בתנועת הנוער היהודית-ציונית. בית משפחתו על ה-Gabitzstrasse בברסלאו היווה נקודת המפגש של קבוצה נבחרת של צעירים ציונים, ובו נדונו עד השעות הקטנות של הלילה בעיות הציונות והיהדות עד מאוחר בלילה, באישורם הנדיב של אביו ואמו. לוינשטיין, הסטודנט האינטליגנט לכלכלה לאומית, היה מרכז הקבוצה, שכן כבר עורר את כבוד האחרים כנואם ובעל דברים בישיבות ואספות ציבוריות. הייתה לו גישה סוציאליסטית ייחודית מאוד אשר גם עמותת "מכבי", אותה ייסד בברסלאו בשנת 1922, הלכה לאורה. לכן זה לא היה מפתיע כאשר הוא מיזג את העמותה עם ברית העולים / JJWF, אשר ראתה עצמה כתנועת הנוער של מעמד הפועלים של פלשתינה, ובהנהגתו אף התמנה למועצה המקומית בעיירה Auleben בשנת 1926.

אך בזמן זה לוינשטיין כבר עזב את ברסלאו. הוא קיבל את משרת המזכיר ב-Rechtsrheinland ובאיגוד היהודי Westfalia שב-Duisburg בראשותו של ד"ר הארי אפשטיין. תפקיד זה, יחד עם שיתוף הפעולה ההדוק שלו עם ד"ר אפשטיין, עיצב את לוינשטיין כפוליטיקאי ופובליציסט ציוני אחת ולתמיד. ב-Duisburg הוא החל לכתוב בעיתון היהודי "Jüdische Rundschau", וכמו כן הפך לאחד התומכים העיקריים בפוליטיזציה של איגוד ה-JJWB, או ליתר דיוק, בחינוכם הפוליטי של חבריה. בשנת 1928 הוענקה לו משרת המזכיר של "Liga für das Arbeitende Palästina" (הליגה לפועלי פלשתינה).

שנה לאחר מכן החליט לוינשטיין לנסוע לפרנקפורט כדי לשכלל את לימודיו ולבצע פרויקט מחקר רחב היקף תחת פיקוחו של פרופסור קרל מנהיים. במקביל, הוא הפך לעורך של כתב העת הכלכלי הגדול "Scuh und Leder" ("נעל ועור") שבו פרסם מסות ומאמרים מקצועיים רבים על מדיניות פיסקלית. עם זאת, הוא המשיך לשמור על קשריו עם העולם הציוני, ועל כן ד"ר רוברט וולטש היה מוכר ללוינשטיין כאשר וולטש ביקש ממנו בשנת 1933 להצטרף אליו למחלקת העריכה של העיתון השבועי "Jüdische Rundschau".

אין צורך להכביר במילים על אודות תקופתו "הזוהרת" של לוינשטיין בברלין כעורך ה"Jüdische Rundschau" עד לסוף שנת 1938. קוראינו מודעים להישגי כתיבתו יחד עם ד"ר וולטש בתקופה קשה ומסוכנת זו, בתנאים לא שגרתיים וחסרי תקדים. אם נדרש מבחן כלשהו לכישוריו העיתונאיים של לוינשטיין, הוא עבר את המבחן בתקופה זאת! כאשר ה"Jüdische Rundschau" קיבל פקודה מהדיקטטור הנאצי להפסיק את פרסום העיתון, לוינשטיין עלה לארץ ישראל עם משפחתו. בישראל הוא נאלץ לשנות את גישתו לחלוטין. הוא נהיה פקיד ולאחר מכן ראש מחלקה בחברת הביטוח "הסנה", שם עבד עד לפרישתו. במקביל, נפתח עבורו תחום נוסף בעבודה עיתונאית. כבר מהימים הראשונים מאז עלייתו לישראל הוא הפך לחבר קבוע אצלנו ב-MB (MitteilungsBlatt), שבועון התאחדות עולי גרמניה בישראל, והצטרף לצוות ניהול העריכה לאחר ששחרר מעול מעבודתו היומיומית. עיתוננו הגיע לרמת הפרסום וההכרה שלו בעיקר בזכות כשרונו הגדול של לוינשטיין כעיתונאי, השכלתו העמוקה והמגוונת, ויכולתו להסביר ולהמחיש בעיות פוליטיות ואידיאולוגיות מסובכות באופן שווה לכל נפש. בשבילנו, לקורט לוינשטיין לא יהיה תחליף. היו לו צורה וסגנון ייחודיים לביטוי דבריו. עד ליומו האחרון, הוא דאג ל-MB שלנו, שלו, אשר עכשיו צריך להסתדר בלעדיו, אך שואף לשמור על רוחו.

עם כל זאת, קורט לוינשטיין לא היה רק נואם או עיתונאי כללי בלבד. בעשור האחרון, אשר אפשר לו ליהנות מחיי שלוה יחסית לחייו העמוסים, הוא פרסם מגוון של עבודות חשובות אשר הציגו את הידע הרב שלו ואת כישוריו הגדולים. הוא יצר מצגת רחבת-היקף לכבוד ד"ר גיאורג לנדאוואר כמחנך, שהיה ידידו ומורו מאז נעוריו. במשך זמן רב הוא היה עסוק בפרסום "יהודים בעולם מודרני של ייצור המוני", אשר בסופו של דבר הוא בא לידי ביטוי במסה ארוכה יותר על שני הסופרים הרמן בראך ואליאס קנטי. במאמר מקיף אחר הוא תיאר את "Begegnung zwischen Ost und West" ("מפגש בין מזרח ומערב") אשר השפיע באופן ניכר על היהודים באירופה. במאמר בן חמישים עמודים על "התגובה היהודית הפנימית למשבר הדמוקרטיה הגרמנית", אשר יצא לאור במהדורה השנייה של האנתולוגיה של מכון ליאו בק "שנת ההכרעה 1932", הוא כתב את דעותיו על בסיס ניסיונו האישי. במהלך השנים האחרונות, לוינשטיין היה מרותק על ידי העמדה המבוטאת ב"תומס מאן על השאלה יהודית", אשר את יסודותיה הוא כבר פרסם בעלון של מכון ליאו בק, ואשר לאחר מכן הוא פיתח לכדי ספר אשר מקודם על ידי Lambert Schneider Verlag, המבוססת בהיידלברג, בשנת 1974. למרבה הצער, הוא לא הספיק לבצע את התיקונים הסופיים לכתב היד ולראות את הוצאתו לאור.

הוא השאיר חלל ריק אצלנו, חבריו הקרובים ועמיתיו לעבודה, אותו יהיה לנו קשה למלא. מותו תמיד יזכיר לנו בכאב את השנים הרבות של עבודת צוות יעילה והרמונית. אנו משתתפים באבל יחד עם אשתו, ילדיו ונכדיו, ואנו יודעים שאיבדנו אדם מיוחד שעבודת חייו תמשיך לחיות בקרבנו.

- האנס טראמר